

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 12

Seduta dils 25-03-2022

PROTOCOL

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 25 da mars 2022, allas 20¹⁵ - 23¹⁵
Liug: Sala Fontauna el Center Fontauna

President: Adrian Deflorin

Actuar dil di: Paul Duff

Presents:

a) Cussegl	Armin Berther
Silvia Bucheli-Caduff
Theres Burri Gadola
Roland Cajacob
Edgar Durschei
Mario Flepp	Otmar Flepp
Larissa Fry Schuster
Giusep Lozza
Armin Manetsch
Helga Probst-Linder
<i>Perstgisas</i>	Adrian Flepp
Ignaz Venzin	Martino Sabbadini
b) Suprastonza
communala	René Epp
Clemens Berther
Wendelin Jacomet	Jris Lombris
Paul Flurin Schmidt
c) Hosps	10	
d) Ervin Maissen	menader infrastruttura	

Plaid d'avertura dil president

Ucraina

Preziosi presents

Ils 24 da fevrer 2022.

In di ch'ei enconuschents a mintgin da nus. In di che ha purtau bia pitgira e miseria. In di che ha midau bia per l'Europa, gie per mintgin singul da nus.

Il di ch'ei dat puspei uiara en l'Europa!

Oz avon pia ualti exact in meins ha la Russia attaccau l'Ucraina. In'acziun per mei, e segir era per biars da vus, nuncapeivla el temps d'ozildi.

Las tiaras dil vest han reagau vehement encunter quell'uiara. Buca cun tarmetter lur armadas en la battaglia, mobein cun concluder sancziuns economicas encunter la Russia e ses exponents, cun surdar all'Ucraina armas necessitadas per sedefender, surdar material da sanitad e cun arver ils cunfins per ils fugitivs.

Jeu vi cheu buca tematisar il decuors da quell'uiara, tal ha mintgin da nus saviu perseguitar sez en las medias. Menziunar vi denton, ch'ei dat biaras, gie fetg biaras unfrendas en quei conflict. E quei dad omisduas varts. Metti inagada avon sche nus stuessen fugir naven d'in mument sin l'auter ord nies dacasa e savessen prender cun nus mo il pli necessari. Ni che nos affons, nos fargliuns ni geniturs stuessen ir en in'uiara cun la resca da mai pli returnar. Per nus enzaco ina situaziun irreala, buc imaginabla, per biars auters denton uss la realitad.

Sche nus udin e legin en las medias cefras sur da fugitivs, schuldai curdai e civilists mazzacrai, ein talas cefras egl'emprems mument mo cefras. Sche nus mettein denton talas cefras inagada en relaziun cun nossa regiun, nossa patria, survegnan quellas cefras tut in'otra muntada e peisa. Per cumparegliar: Mustér dumbra ca. 2'200 habitonts, la Sursassiala 3'750, la Cadi 7'300, la Surselva 21'300 ed il Grischun 200'000. La Svizra ha rodund 8.6 milliuns avdonts.

Tier tut quellas novitads ch'ins endriescha di per di ord las medias sedat immediat la damonda da segidar e sustener las unfrendas. Ei dat pliras pusseivladads, aschia che mintgin da nus sa gidar. Co ei surschau a mintgin.

A vesta da quella tragedia, ein nos problems ed ils biars da nos quitaus marginals?

Mortoris

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau tschun mortoris:

- Georg Orlik-Bigliel, naschius ils 22-6-1933 e morts ils 19-2-2022
- Leci Simonet-Flepp, naschius ils 25-10-1922 e morts ils 9-3-2022
- Mengia Steger-Columberg, naschida ils 5-6-1921 e morta ils 15-3-2022
- Rosa Duff-Capaul, naschida ils 10-8-1935 e morta ils 17-3-2022
- Clotilda Tenner, naschida ils 12-1-1929 e morta ils 20-3-2022

Naschientschas

Dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau ina naschientscha:

- Jan Flurin Lindenberg, naschius ils 9-3-2022, fegl da Julia Lindenberg e Christian Gisler

Tractandas:

1. Elecziun digl actuar dil di
2. Protocol 11-2021/2024
3. Revisiun parziala dalla planisaziun locala: Scursalera Catrina - Plan general d'avertura - Plan da zonas (messadi nr. 18-2021/2024)
4. Revisiun parziala dalla planisaziun locala: Punt pendentia - Plan general d'avertura (messadi nr. 19-2021/2024)
5. Lescha davart l'economisaziun dils rufids e regulativ da taxas: Revisiun totala (messadi nr. 20-2021/2024)
6. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 12

Seduta dils 25-03-2022

1. Elecziun digl actuar dil di

Muort assenza dalla protocollista Ursina Murer vegn proponiu Paul Duff sco actuar dil di.

Decisiun:

Paul Duff vegn eligius unanimeschin sco actuar dil di per la seduta nr. 12 dils 25 da mars 2022.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 12

Seduta dils 25-03-2022

2. Protocol 11-2021/2024

Decisiun:

Il protocol nr. 11 dalla seduta dils 18 da fevrer 2022 vegn approbaus unanimamein.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 12

Seduta dils 25-03-2022

3. Revisiun parziala dalla planisaziun locala: Scursalera Catrina - Plan general d'avertura - Plan da zonas (messadi nr. 18-2021/2024)

Presentaziun:

Suprastonza:

President communal René Epp:

La damonda pertucca la nova scursalera (Rodelbahn) che las Pendicularas Mustér vulan baghegiar a Caischavedra. Nus stuein definir quella el plan d'avertura. El rapport da preexaminaziun ei vegniu inoltrau differentas caussas. Il dutg existent duei vegnir prius si el zona da spazi d'auas. La piazza da giug existenta vegn era prida si el plan e fatg ina procedura da baghegiar posteriura. Oz prendein nus si ei el plan general d'avertura. Il cantun decida era. Ei setracta d'ina impurtonta fatschenta per mauns dalla votaziun all'urna.

Cussegl:

Vegnan il plaz da giug, il dutg e la scursalera pri si el plan da zonas, il dutg lu separau el spazi d'auas?

Vegn ei differenziu ella zona d'auas denter auas artificialas ed auas naturalas? La scursalera ei ina nova purschida turistica e vegn leu nua che tals indrezs ein gia avon maun aschia ch'ella fa buca donn alla natira. La piazza da giug ei vegnida fatga sin basa privata. A tgi vegn quella partida tier sunter la confirmaziun dalla damonda posteriura?

Menader infrastruttura Ervin Maissen:

Igl uffeci per la natira ed igl ambient pretenda che la decisiun davart la zona dil spazi d'auas succedi immediatamein e buca pér posteriuramein el rom d'ina revisiun totala dalla planisaziun locala. Fertun ch'il plan da zonas stat en cumpetenza dalla cuminonza dils votants, cumpeta la decisiun davart il plan general d'avertura al cussegl. Igl uffeci fa en quei cass negina differenziaziun denter las auas naturalas e las auas artificialas.

President communal René Epp:

La damonda da baghegiar vegn fatga dallas pendicularas. Formalmein va la piazza lu allas pendicularas.

Decisiun:

Sin fundament dallas ponderaziuns menziunadas approbescha il cussegl da vischnaunca unanimamein

- 1. la revisiun parziala dalla planisaziun locala - plan general d'avertura Scursalera "Rodelbahn Catrina" cun suttametter quella alla procedura da recuors e silsunter alla Regenza grischuna per la procedura d'approbaziun;***
- 2. il plan da zonas Scursalera "Rodelbahn Catrina" cun la zona dil spazi d'auas pil dutg enteifer il perimeter digl anteriur laghet e la lingia da distanza digl uaul a Caischavedra per mauns dalla proxima votaziun dil pievel dils 15 da matg 2022.***

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 12

Seduta dils 25-03-2022

4. Revisiun parziala dalla planisaziun locala: Punt pendenta - Plan general d'avertura (messadi nr. 19-2021/2024)

Presentaziun:

Suprastonza:

President communal René Epp:

Il project dalla punt pendenta ei vegnius presentaus el davos cussegl. Ei va per adattar il plan general d'avertura. Ella preexaminaziun dil project ein duas caussas vegnidas tangadas. La fundaziun tgira dalla cuntrada vul far dislocar las reits d'electricidad dalla Repower. Cun lezza vegn ei encuretq ina sligiazium. Tenor ils uffecis cantunals duei ins desister d'integrar sendas da gianellas el plan. Quei ha era dau da discutir en suprastonza. Nossa planisadra recomonda da prender si las sendas en in'ulteriura damonda per buca impedir e retardar la lubientscha dalla punt pendenta.

Cussegl:

La via naven dalla punt a Mumpé Medel schai ell'umbriva. Igl ei da mirar ad uras da dar liber quella per buca impedir l'agricultura.

Las sendas da gianellas ein marcadadas e pridas si en cartas turisticas. Ston ins adattar las cartas pervia da quei?

San las sendas novas da gianellas tuttina vegnir realisadas?

Eis ei era lubiu dad ir a pei sin las sendas da gianellas?

Tgei avantatg ha quei da prender si las sendas da gianellas el plan d'avertura?

President communal René Epp:

La planisadra cussegla da prender si las sendas da gianellas en in project che cuntegn ulteriores caussas turisticas che vegnan realisadas da niev, sco per exempel a Fontanivas. La suprastonza vegn a pretender che las sendas vegnan integradas el plan sco previu. Ei va denton era da cumpensar las sendas che nus prendein ufficialmein el plan d'avertura. Plinavon less ins buca retardar il project dalla punt pendenta. Nus fagein gia oz diever dallas sendas da gianellas per pedunzs.

Gerau Wendelin Jacomet:

Sendas da gianellas existan buc el plan general. La planisadra cussegla da buc prender en. Igl uffeci da catscha e pesca ei dil medem meini.

Menader infrastruttura Ervin Maissen:

Per buca periclitir igl entir project dalla punt duein las sendas da gianellas sco era la senda d'avertura vegnir tractadas cun caschun d'ina proxima revisiun dalla planisaziun locala. Neginas sendas da gianellas che vegnan vendidas oz sco puschidas turisticas secattan el plan general d'avertura. La fixaziun da quellas sendas el plan general d'avertura dattan la segirtad necessaria era enviars auter interess per saver garantir quella puschida. Quei ei impurtont per evitar conflicts.

Cussegl:

Igl ei fatg ina midada dalla loipa che meina al Center Fontauna. Quei era denton previu per dar access als curriders sin la loipa per duvrar gardarobas e duschas.

La loipa ei francada el concept dil Center Fontauna ed ei uss strieda. Quei sa ei buca esser.

Menader infrastruttura Ervin Maissen:

Cheu setracta ei d'ina malcapientscha. Zuar ha la loipa buca da far directamein cul project dalla punt pendentia, denton han ins en connex cun la nova via da meglieraziun a Prau nezegiau la caschun da curreger il trassé dalla loipa. Las midadas vid il trassé al Center Fontauna, han neginas consequenzas pil concept da menaschi dil Center.

Decisiun:

Sin fundament dallas ponderaziuns menziunadas approbescha il cussegl da vischnaunca unanimamein

- 1. la revisiun parziala dalla planisaziun locala "Punt pendentia" e da suttametter il project el senn digl art. 11 al. 2 dalla lescha da baghegiar alla procedura da recuors ed alla procedura d'approbaziun entras la Regenza grischuna.***

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 12

Seduta dils 25-03-2022

5. Lescha davart l'economisaziun dils rufids e regulativ da taxas: Revisiun totala (messadi nr. 20-2021/2024)

Presentaziun:

Suprastonza:

Gerau Paul Schmidt:

Sin fundament dallas davosas informaziuns ch'il cussegl e la suprastonza han, cunzun tala dil scriver dil surveglader da precis, suonda in'informaziun detagliada dallas lavurs dalla cumissiun preparatoria dalla fatschenta. L'economisaziun da rufid ha era egl onn vargau caschunau in grond deficit ed il preventiv 2022 quenta cun ina semeglionta sperdita entras cuosts carschents. La cumissiun secumpona da gerau Paul Schmidt, Mario Flepp president, Adrian Deflorin, Rita Huonder e Marco Tomaschett.

Paul Schmid fa ina presentaziun da powerpoint ella quala el dilucidescha detagliadamein la lavur dalla cumissiun. Quella ha consultau las leschas da davart economisaziun dil rufid da pliras vischnauncas e tala dalla regiun Surselva, cumparegliau quellas e priu las pli claras determinaziuns ella proposta dalla nova lescha. Plinavon ei vegniu tratg neutier per cussegliazium l'istanza Swiss Recycling. Quella ha dau in pareri cun cussegls sin fundament da si'experientscha cumpetenta. Il surveglader da precis dalla Confederaziun ha priu posiziun en caussa e medemamein il cantun. La cumissiun ha priu investa da pliras deponias dad autras vischnauncas. Sin fundament da quella lavur sebasa la proposta per la revisiun totala dalla lescha davart l'economisaziun da rufids ed il regulativ da taxas che vegn presentaus al cussegl per decider.

La lescha nova proponida duei era esser actuala e legala. Quei attesta la Swiss Recycling e la cussegliazium giuridica.

La presentaziun da gerau Paul Schmidt vegn deponida en fuorma da pupi al protocol original.

President dalla cumissiun preparatoria Mario Flepp:

La cumissiun ha salvau 13 sedutas e sco emprem descret ils differents problems en connex cun la deponia Raveras. Sin fundament dil regulativ da taxas tier la lescha davart l'economisaziun dils rufids da 1999 ein sedai differents problems cunzun per luvrar si las datas administrativas e la controlla d'evaluar quellas. Ils impurtonts pertuccan:

- Munconza d'in sistem da taxas da caschunader.
- Ei vegn deponiu rauba ord autras vischnauncas en nossa deponia.
- L'aulta presenza da persunal ed ils cuosts sco era las difficultads ch'il persunal ha culs caschunaders da rumians ella deponia.

La firma Swiss Recycling ha examinau cun nies menader digl uffeci da baghegiar Marco Tomaschett il sistem existent e presentau alla cumissiun in rapport per in niev concept cun pliras propostas. Plinavon ei la cumissiun s'informada davart ils volumens da rauba deponida, dils cuosts dalla lavur, entradas el quen da vischnaunca e las sperditas dil conto adequat els quens dalla vischnaunca dils davos onns (2017-2020 preventiv). Sin fundament dalla lavur fa la cumissiun la proposta actuala per mauns dil cussegl.

Cussegl:

La discussiun el cussegl tanghescha cunzun la moda d'applicar taxas tenor la «valeta nova» dils baghetgs e buca tenor il volumen dils baghetgs tenor la norma SIA. Taxar il volumen dils baghetgs purtass ina repartiziun dils cuosts pli gesta. La cefra dil volumen vegn applicada aunc tier autras taxas communalas e regionalas. Sche las cefras dil volumen ein

buca avon maun tier casas pli veglias, ston quellas vegnir eruidas sil niev stan digl uffeci da schazetg cantunal e dalla segirada da baghetgs.

Gerau Paul Schmidt:

La proposta dalla cumissiun preveda era ina sminuaziun da lavur per l'administraziun. Las datas dallas valetas novas ein avon maun e la differenza denter las duas normas dalla valeta nova e dil volumen fuss minimala.

Menader infrastructura Ervin Maissen:

Las dattas digl uffeci da valetaziun stattan buca mo a disposiziun alla vischnaunca, mobein era a differents uffecis cantunals. Igl uffeci cantunal per la valetaziun d'immobillas vegn buca a far las calculaziuns dils baghetgs da nossa vischnaunca sin nossa incarica. Quei duvrass in'incarica sin palancau politic, probablamein entras la Regenza. La vischnaunca ha schau intercurir a basa d'entgins baghetgs las differenzas denter la moda da calcular dalla SIA 416 tier la SIA 116. Las differenzas denter las duas normas da calculaziun ein buca aschi grondas ch'ils cuosts giustificassan da surluvrar la calculaziun. Perquei ha igl uffeci era tralasciau d'adattar ils volumens allas duas normas cun caschun dalla valetaziun officiala che serepeta mintga 10 onns.

Cussegl:

Ins vegn buca ad anflar in sistem ch'ei gests per tuts, perquei eis ei impurtont dad haver in sistem. Co quent'ins da controllar ed applicar il reglament per cass specials ed extremis?

Surprendein nus el niev reglament las excepziuns tenor sistem dalla Regiun Surselva?

Gerau Paul Schmidt:

Per caussas specialas sto vegnir fatg la damonda alla vischnaunca. Nus havein denton definiziuns el reglament e fagein buca excepziuns tier damondas. La claustra da Mustér paga il bia e quei ei sclariu e vegn acceptau. La Regiun Surselva fa era buc ei. Las baselgias han 80% rabat tenor sistem dalla regiun e vischnaunca.

Cussegliaer Edgar Durschei:

Nus havein definiu da far politica en favur da famiglias. Quella midada dalla lescha va denton en disfavour da famiglias. La calculaziun dallas taxas tenor cubatura ei pli gesta. Perquei ei **la proposta;**

Da buca entrar ella deliberaziun dalla proposta dalla suprastanza, far ina secunda lecziun cun preparar la varianta da reparter ils cuosts tenor cubatura dils baghetgs.

Decisiun:

Il cussegl renviescha la proposta da buca entrar ella deliberaziun dalla proposta dalla suprastanza, da far ina secunda lecziun e preparar la varianta da reparter ils cuosts tenor cubatura dils baghetgs cun 4 gie ed 8 na.

Cussegl:

Cun quella decisiun vegn la proposta dalla suprastanza discutada en detagl. Il giavisch ei da setener vid definiziuns dil reglament dalla Regiun Surselva e buca far autras excepziuns. Tenor quei motto vegn fatg differentas discussiuns. Medemamein d'applicar las taxas per tuts tuttina. La damonda ei tgi che fa las controllas. Il regulativ duei esser flexibels per saver far midadas ch'il menaschi pretenda.

Suprastanza:

La nova lescha vegn era applicada tenor il concept da molocs che preveda da vegnir realisaus els proxims onns. La Regiun Surselva vegn, cura che quel ei en funcziun sur l'entira vischnaunca, ad applicar ina taxa pli bassa.

Las controllas vegnan fatgas era egl avegnir dil menaschi tecnic dalla vischnaunca. Excepziuns dil regulativ dalla Regiun Surselva ein defini sin fundament dil regulativ dalla vischnaunca da Tujetsch che ha fixau certs cass pli detagliadamein. La Regiun Surselva vegn a presentar igl onn proxim il sistem da cumpostar. Quel vegn lura era surpris da Mustér e pretenda certas investiziuns e lavurs d'installaziun.

Decisiun:

Sin fundament dallas ponderaziuns menziunadas approbescha il cussegl da vischnaunca unanimamein

- 1. la revisiun totala dalla lescha davart l'economisaziun dils rufids e dil regulativ da taxas tier la lescha davart l'economisaziun dils rufids;***
- 2. da suttametter il conclus pertuccont la revisiun totala dalla lescha davart l'economisaziun dils rufids conform ad art. 21, lit. b dalla constituziun communal al referendum facultativ;***
- 3. da metter sura revisiun cugl emprem da schaner 2023 en vigur;***
- 4. da conceder in credit da frs. 120'000.-- per la cumpra dalla pressa e dil sistem da pesar.***

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 12

Seduta dils 25-03-2022

6. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Igl ei buca vegniu inoltrau damondas alla suprastonza. Il cussegl ha neginas damondas d'impurtonza.

Communicaziuns

Geraua Iris Lombris:

En in'acziun da solidaritad vegn rimnau uorden per ils fugitivs dall'Ucraina. In feagl sgulont en mintga casada orientescha. Ils 3 d'avrel ei il di da suppa che rimna cul medem intent.

President communal René Epp:

Venderdis, ils 22 d'avrel ha liug in'orientaziun sur dil svilup futur en vischnaunca. Presents ein ils investurs dil Hotel Acla da Fontauna, las Pencilaras e l'organisaziun turistica.

President dil cussegl Adrian Deflorin:

Ils 3 e 4 d'avrel han las produenziuns dils Movis liug.

Il proxim cussegl da vischnaunca ha liug venderdis, ils 29 d'avrel 2022.

Fin dil cussegl 23¹⁵.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Adrian Deflorin

Paul Duff

Disentis/Mustér, ils 30 da mars 2022